

Motion om integrering av neuropsykiatrisk coaching inom bildningsväsendet i Sibbo – Micaela Röman m.fl.

Motionens innehåll

INTEGRERING AV NEUROPSYKIATRISK COACHING INOM BILDNINGSVÄSENDET I SIBBO

Som ett kompletterande stöd för barn, unga, personal i skolan och familjer i Sibbo föreslår jag tillsammans med de undertecknande att Sibbo kommun integrerar användningen av neuropsykiatriska coacher inom bildningsväsendet, både inom småbarnsfostran och skolväsendet.

Från och med 1.1.2023 ansvarar kommunen i än högre grad för invånarnas välmående och tryggheten av detta genom förebyggande åtgärder. En integrering av neuropsykiatriska coacher inom bildningen skulle vara ett komplement till de tjänster kommunen idag erbjuder och samtidigt fungera som en del av ett svar på de utmaningar vi under de senaste åren har sett i våra skolor. Genom ytterligare stöd och närvaro i barns och ungas vardag kan vi ingripa i ett tidigt skede och på det sätt undvika att problem blir allvarliga och i och med det dyra för kommunen.

Antalet neuropsykiatriska diagnoser har ökat under de senaste åren, som exempel kan nämnas att cirka 5 procent av barn och unga i åldern 6-18 år är ADHD-diagnostiserade.

En utbildad neuropsykiatrisk coach stödjer barn och unga i vardagen och bidrar till bättre självinsikt, ett starkare självförtroende och -känsla, sociala färdigheter och växelverkan samt olika studietekniker. De neuropsykiatriska coachernas regelbundna närvaro i dagvårds- och skolmiljö bidrar inte bara till att minska stigmatiseringen kring barn och unga med neuropsykiatriska diagnoser, de bidrar också till en bättre och lugnare miljö för alla barn, unga, familjer och personal i skola och dagvård.

Stöd för barnets utveckling och lärande (småbarnspedagogik) och stöd för lärande och skolgång (grundläggande utbildning)

Målet för stödet som erbjuds inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen är att förebygga inlärningssvårigheter och risken för utslagning. Samtidigt förebygger man att problemen mångfaldigas. Tidigt och individuellt anpassat stöd som svarar mot barnets/den ungas behov främjar utveckling, lärande och välbefinnande. Stödet gör det möjligt för barnet/den unga att uppleva framgång och stärker på så sätt individens positiva uppfattning om sig själv som lärande och gruppmedlem. Barnet och den unga har rätt att få tillräckligt stöd genast då behovet av stöd identifieras.

De olika nivåerna av stöd är allmänt, intensifierat och särskilt stöd. Stödformerna kan erbjudas såväl separat som samtidigt parallellt. Stödet ska vara flexibelt och planmässigt, och det ska ges så länge och på den nivå som barnet/den unga behöver. Fostrings- och undervisningspersonalen bedömer behovet av stöd, och vid behov involveras personalen inom elevvården, socialservicen och hälsovården. Stödåtgärderna planeras och deras tillräcklighet bedöms tillsammans, som ett yrkesövergripande samarbete. Målet är också en fungerande dialog mellan hemmet och yrkespersonerna och en gemensam förståelse för barnets/den ungas övergripande situation och de stödåtgärder eller andra arrangemang som behövs.

Stödåtgärderna inom småbarnspedagogiken omfattar bland annat en tydlig och förutsägbar dygnsrytm, lösningar i anknytning till lärmiljöerna, kommunikationsmetoder som ersätter talet, pedagogiska och

specialpedagogiska arbetssätt och metoder, differentiering av verksamheten och stödd lek samt konsultation och handledning av en speciallärare inom småbarnspedagogiken.

Stödåtgärderna inom den grundläggande utbildningen omfattar bland annat stödundervisning, specialundervisning på deltid, handledartjänster, differentierade läromedel, hjälpmedel, flexibla gruppindelningar, årskurslös undervisning, studier enligt prioriterade områden, individualisering av lärokursen, skoldagens struktur och modifiering av lärmiljön.

Principerna för planering, genomförande och utvärdering av stödet grundar sig på lagstiftningen, planen för småbarnspedagogik och läroplanen. Småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen i Sibbo har tillsammans utvecklat stödmodeller för det tredelade stödet. När det gäller krävande särskilt stöd samarbetar Sibbo också med andra kommuner och utnyttjar expertisen vid det nationella centret för lärande och kompetens, Valteri.

Lagstiftning som styr verksamheten

- **Lag om grundläggande utbildning:** Lag om grundläggande utbildning 628/1998 - Uppdaterad lagstiftning - FINLEX[®]
- **Lag om småbarnspedagogik:** Rätt till stöd inom småbarnspedagogiken Lag om småbarnspedagogik 540/2018 - Uppdaterad lagstiftning - FINLEX[®] (3 a kap. (16.12.2021/1183)
- **Socialvårdslag:** Socialvårdslag 1301/2014 - Uppdaterad lagstiftning - FINLEX[®]
- **Barnskyddslag:** Barnskyddslag 417/2007 - Uppdaterad lagstiftning - FINLEX[®]

Neuropsykiatrisk coaching (Nepsy-coaching)

Neuropsykiatrisk coaching är en handledd och målinriktad rehabiliteringsmetod, som riktar sig till klienter med specifika neuropsykiatriska svårigheter. De mest kända neuropsykiatriska syndromen är uppmärksamhets- och aktivitetsstörningarna ADHD och ADD samt autismspektrumstörningar.

Neuropsykiatrisk coaching är en form av rehabilitering som stöder de exekutiva funktionerna och färdigheterna att hantera vardagen samt uppbyggnaden av en sund självbild. Den är en praktisk, målinriktad och resurstärkande verksamhet som utgår från klientens behov och tar hänsyn till hans särdrag. Målet är att öka klientens förmåga att hantera utmaningar och hitta nya verksamhetsmodeller i vardagen.

Den neuropsykiatriska coachingsmetoden stöder framför allt träning av de exekutiva funktionsfärdigheterna. Med detta avses färdigheter som gör att saker och ting blir gjorda, t.ex. förmågan att planera, påbörja, avsluta, organisera och hantera tid.

Coachingen planeras individuellt, med möten 1–2 gånger i veckan. Coachingens längd varierar från några sessioner till mer än ett år. Coachingen sker i klientens egen livsmiljö: hemma, i skolan, i hobbyerna.

Neuropsykiatriska särdrag och deras inverkan på barn och ungas funktionsförmåga

De neuropsykiatriska symptomen och störningarna har många olika slags särdrag. En del av särdragen syns inte utåt. Dessa inkluderar bland annat avvikelser i sinnesupplevelsorna (över- eller underkänslighet), svårigheter med koncentration, exekutiv förmåga och uppmärksamhet, tics (ofrivilliga rörelser), svårigheter att uppfatta sociala situationer och anta sociala regler, problem med att förstå orsak och verkan samt svårigheter att känna igen ansiktsuttryck.

Drag som syns utåt är bland annat rastlöshet, impulsivitet, bristande självkontroll, svårigheter att uppfatta saker och svårigheter att berätta och förstå. Problemet med att vara uppmärksam kan också visa sig i form av att man sjunker in i sina egna tankar.

Till styrkorna hos barn och unga med neuropsykiatriska drag hör kreativitet, mod, snabb problemlösning, humor, entusiasm, nyfikenhet – och förmågan att fokusera på det som intresserar dem.

Barn och unga med neuropsykiatriska drag belastas lättare än andra. Detta försämrar känsloregleringen och kan leda till utmanande beteende och känsloutbrott. Funktionsförmågan försämras, särskilt i stressande situationer. Den sensoriska belastningen kan minskas med stödåtgärder och hjälpmedel, och coachingen förutser stressande situationer och skapar handlingsmodeller för att klara av dem. Vikten av stöd framhävs vid övergången till småbarnspedagogiken, skolan eller studierna, till ett självständigt liv och arbetslivet.

Neuropsykiatrisk coach

Neuropsykiatrisk coaching kan ges av en yrkesperson inom social-, hälso- eller utbildningsbranschen som fått specialutbildning inom detta område. Utbildningen ordnas av olika läroanstalter runt om i Finland. De utbildade personerna kan arbeta som neuropsykiatriska coacher, antingen privat eller på sin egen arbetsplats, och som experter på området och som stöd för sin arbetsgemenskap.

Den neuropsykiatriska coachutbildningens centrala innehåll:

- Neuropsykiatriska syndrom och deras särdrag i olika åldrar
- Diagnostisering, behandling, rehabilitering, medicinering och den senaste forskningen om neuropsykiatriska sjukdomar
- Vikten av exekutiv förmåga i skolan, arbetet, familjen och samhället
- Vägarna för neuropsykiatrisk rehabilitering
- Grunderna för ett lösningsorienterat tillvägagångssätt
- Grunderna för positiv psykologi
- Grunderna för uppskattande interaktion
- Fördjupad kunskap om autismspektrumstörningar
- Metoder och övningar för lösnings- och resursorienterad coaching
- Särdragen för neuropsykiatrisk coaching.

Kostnads kalkyl

- Utbildningskostnad 2 750 euro/person x 20 personer = 55 000 euro
- Coachens lön 2 700 euro/månad = 42 000 euro/år

Sibbos lägesrapport

- Sibbo har 12 daghem, förskoleundervisning ordnas i 15 enheter och det finns 15 grundskolor.
- Tre barn inom småbarnspedagogiken och fem barn inom förskoleundervisningen får särskilt stöd.
- I de svenskspråkiga skolorna får 89 elever, dvs. 9,45 % av eleverna, särskilt stöd (antalet svenskspråkiga elever sammanlagt 1 012).
- I de finskspråkiga skolorna får 145 elever, dvs. 9,8 % av eleverna, särskilt stöd (antalet finskspråkiga elever sammanlagt 1 625).
- I Sibbo omfattas 234 elever, dvs. 9,74 % av eleverna, inom den grundläggande utbildningen av särskilt stöd (antalet elever sammanlagt 2 637).

Fyra alternativa modeller för genomförande av neuropsykiatrisk coaching:

1) Kommunens/bildningsväsendets egna neuropsykiatriska coacher

Enligt denna modell skulle småbarnspedagogiken och skolorna i Sibbo ha egna neuropsykiatriska coacher. Vid dimensioneringen av deras arbete bör man ta hänsyn till antalet förskolor och skolor och till arbetets tvåspråkiga karaktär. Man bör också besluta om man vill erbjuda coaching till alla åldersgrupper eller om man vill rikta in sig på specifika åldersgrupper. När det gäller målgruppen bör man också avgöra om syftet med coachingen är att förebygga utvecklingen av problem (elever med intensifierat stöd) eller att erbjuda coaching till barn och unga med identifierade långsiktiga utvecklings- och inlärningsutmaningar (elever med särskilt stöd). Man bör också besluta om coacherna ska arbeta hemma med familjerna.

Coachernas arbetsbeskrivning kan omfatta individuell coachning, rådgivning och utbildning av personalen samt produktion av informationsmaterial och anvisningar. Coachernas placering i Bildningsavdelningens organisation bör övervägas noggrant och en plan för hur arbetet ska ledas och samordnas bör utarbetas. Coaching i daghem och skolor kräver samarbete med undervisningspersonalen, inklusive speciallärarna och välfärdsområdets elevvårdstjänster. Arbetet i hemmen och familjerna förutsätter samarbete med välfärdsområdets socialtjänster.

2) Bildningsavdelningen köper neuropsykiatrisk coaching av en utomstående serviceproducent

För närvarande riktas den neuropsykiatriska coachingen i Sibbo till barn och unga vars neuropsykiatriska drag orsakar betydande svårigheter att klara sig och fungera i vardagen. Den neuropsykiatriska coachingen omfattar inte bara skolmiljön utan även hemmet och fritiden. Bedömningen av behovet av coaching görs av kommunens yrkesövergripande rehabiliteringsgrupp. 1–3 barn per år har fått en betalningsförbindelse till neuropsykiatrisk coaching. Kostnaden för coachingen har varit cirka 100 euro/timme. En remiss till neuropsykiatrisk coaching kan också beviljas av specialistsjukvården. Därutöver finns FPA:s tjänster:

- FPA:s familjerehabilitering (LAKU) är avsedd för barn och unga i åldern 5–15 år med en neuropsykiatrisk störning (ADHD, autismspektrumstörning, Tourettes syndrom) och deras familjer.
- FPA:s neuropsykiatriska rehabiliteringstjänst Min egen väg riktar sig till unga i åldern 16–29 år som siktar på att studera eller arbeta eller redan befinner sig i arbetslivet.

Från och med början av år 2023 ordnas social- och hälsovårdstjänsterna, inklusive rehabiliteringstjänsterna, av Östra Nylands välfärdsområde. Tjänsterna kommer att harmoniseras, så det är möjligt att barn och unga kommer att få bättre tillgång till neuropsykiatrisk coaching.

Enligt alternativ 2 skulle Bildningsavdelningen tilldelas ett anslag för att köpa neuropsykiatrisk coaching. Anslaget storlek skulle bestämma antalet barn och unga som är berättigade till coaching. Fler barn och unga än tidigare skulle kunna få coaching om Bildningsavdelningen själv skulle besluta om kriterierna. Bedömningen av behovet av coaching skulle inte längre ske i samarbete med yrkespersonerna inom social- och hälsovården utan Bildningsavdelningen skulle ha tillräckligt kunnande inom området. Denna centraliserade genomförandemodell skulle också kräva kunnande och personal för att upphandla coachingstjänster, ordna betalningsförbindelser och övervaka coachingens effektivitet.

3) Neuropsykiatrisk coaching som en del av undervisnings- och handledningspersonalens övriga arbete

Inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen finns det speciallärare, assistenter och skolgångshandlare vars arbetsbeskrivningar lämpar sig för metoderna för neuropsykiatrisk coaching. Denna personal arbetar varje dag med barn och unga som är i behov av stöd.

Sibbo har tre konsulterande speciallärare inom småbarnspedagogiken. De arbetar som speciallärare vid flera enheter och deras arbetsbeskrivning är inriktad på konsultation och handledning. Sibbo har också tre speciallärare inom småbarnspedagogiken som arbetar som en extra resurs för enskilda grupper eller enheter vid behov. Specialläraren inom småbarnspedagogiken är expert på barnets utveckling och lärande. Hen handleder och stöder personalen inom småbarnspedagogiken vid bedömningen, planeringen och genomförandet av stödet.

- Det finns 8 assistentbefattningar inom småbarnspedagogiken.
- Skolorna i Sibbo har 18 specialklasslärare, 20 speciallärare på deltid och 85 skolgångshandledare.

Under tiden 7.2–26.10.2017 utbildade Sibbo 20 speciallärare, skolgångshandledare och anställda inom elevvården till neuropsykiatriska coacher. Av dessa arbetar fortfarande över hälften i kommunen. Om utbildningen nu skulle genomföras på nytt, måste man se till att det kunnande som utbildningen medför sprids i så stor utsträckning som möjligt inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen, och inte bara i de daghem och skolor där de som fått den neuropsykiatriska utbildningen arbetar. Detta skulle kunna ordnas så att man inrättar ett neuropsykiatriskt team för de utbildade personerna och reserverar dem tillräckligt med tid för konsultation och besök i daghemmen och skolorna. Teamet skulle också kunna ordna fortbildning för personalen. Detta skulle garantera kontinuitet t.ex. vid personalbyten.

En koordinator ska utses för verksamheten så att den är planmässig, målinriktad, enhetlig och jämlik. Verksamheten och dess effektivitet måste följas upp regelbundet. Resurser måste reserveras för att utveckla verksamhetsmodellen.

Koordineringen, uppföljningen och utvecklingen av verksamheten skulle kunna skötas i par av koordinatören för specialundervisningen och servicechefen för stöd för inlärning och välbefinnande, som båda arbetar inom kommunens småbarnspedagogik och grundläggande utbildning.

4) Hybrid: delvis köpta tjänster och delvis tjänster i kommunens egen regi

Denna modell kombinerar styrkorna och svagheter i modellerna 2 och 3. För att denna modell ska lyckas krävs ett starkt ledarskap och koordinering.

Bedömning av den neuropsykiatriska coachingens konsekvenser

Konsekvensbedömning	Konsekvenser för barn	Konsekvenser för vårdnadshavare/ personal	Ekonomiska konsekvenser	Organisatorisk konsekvens
1. Egen neuropsykiatrisk coach i kommunen	Vem hänvisas till coachingen? Hur definieras målgruppen?	Stöder coachingen också föräldrarna?	Lönen för en coach 2 700 €/månad 42 000 €/år	Hur leds coachingen?
2. Bildningsavdelningen köper neuropsykiatrisk coaching	Hur bedöms behovet av coaching när rehabiliteringsgruppen överförs till välfärdsområdet?	Coachingen omfattar också hemmet och fritiden	Coachingens kostnad 100 €/h	Hör coachingen till bildningstjänsterna eller hälsovården? Administrativt arbete: Organisering av betalnings-

	Räcker kunskaper för bedömning av coachings effektivitet?			rörelsen och konkurrensutsättningar
3. Neuropsykiatrisk coaching som en del av den kommunanställdas övriga arbete	Bekant arbetstagare Som en del av daghems- eller skoldagen Flexibilitet	Stöder coachingen också föräldrarna? Stärker undervisnings- och handledningspersonalens kunskaper	Kostnader för utbildning	Neuropsykiatriskt team Säkerställande av regelbundenhet
4. Hybrid med köpta tjänster och tjänster i kommunens egen regi	Vem hänvisas till coachingen? Oredig modell för barnet/den unga	Föräldrarnas stöd? Oredig modell för föräldrarna, vem ansvarar för vad?	Svårt att förutspå kostnaderna och följa upp ekonomin	Koordinering och ledning mycket krävande Förvaltning och koordinering tar tid från själva arbetet

Av dessa modeller skulle modell 3 lämpa sig bäst för Sibbo kommun. Det anslag som behövs för att genomföra modell 3 är baserat på antalet anställda (speciallärare och skolgångshandledare) som ska utbildas. I den här modellen är det speciellt viktigt att verksamheten koordineras av ett arbetspar bestående av koordinatör för specialundervisningen + servicechefen för stöd för lärande och välbefinnande. Denna koordinering kommer att säkerställa att barn och elever får bästa möjliga stöd för att leva med sina neuropsykiatriska utmaningar och att stödet ges på ett rättvist och jämlikt sätt inom alla enheter.